Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 78 | JERSEY CITY and NEW YORK, | THURSDAY, APRIL 25, 1996 | CENTS 75 ЦЕНТІВ | ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК | ЧЕТВЕР, 25-го КВІТНЯ 1996 р. | Ч. 78. РІК CIII

Л. Кучма перебуває з офіційною візитою у Франції

Київ (Р. Р.). — У понеділок, 22-го квітня, Президент України Леонід Кучма відбув до Страсбургу, Франція, для участи у пленарному засіданні Парляментської Асамблеї Ради Европи.

Президент України має намір наголосити, що Україна точно виконує взяті на себе зобов'язання при вступі до Ради Европи. Зокрема, приспішила конституційний процес, приєдналася до конвенції Ради Европи з прав національних меншин і ратифікувала її. Підписано також протокол щодо скасування смертної кари, висловлено ставлення України до рішення російського парляменту скасувати Біловезькі угоди та з приводу приєднання Росії до Ради Европи.

Передбачається, що на засіданні ПАРЕ буде обрано суддю від України до складу Европейського суду прав людини.

Президент України має намір провести ряд двосторонніх зустрічей: з головою ПАРЕ Ленні Фішером, депутатом ПАРЕ Мігелем Мартінезом. Останньому за значне сприяння вступові України до Европейської спільноти Л. Кучма має вручити ор-ден Ярослава Мудрого другого ступеня.

Европарлямент плянує конференцію в Києві

Київ (Р. Р.). — В суботу, 20-го квітня, українське телебачення повідомило, що на першому загальноевропейському з'їзді представників партій зелених парляментаристи Швеції, Голляндії, Словенії та Европарляменту від імени голови Верховної Ради України Олександра Мороза запропонують ідею проведення у Києві Міжнародної конференції з питань безпеки і співробітництва в Европі.

Головною темою конференції буде обговорення проблем ядерної безпеки в Европі і світі. О. Мороз вважає, що Европа не повинна ставитися до ЧАЕС як до української проблеми. „Чорнобиль — не витвір України, це витвір цивілізації, і так сталося, що саме Україна несе цей хрест", — сказав голова українського парляменту.

Помер інж. Я. Гладкий

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Сюди наспіла вістка, що в понеділок, 22-го квітня помер в Нюарку, Н. Дж., на 88-му році життя інж. Ярослав Гладкий, один із провідних пластунів впродовж довгих років.

Член і основник куреня УСП „Чорноморці" в роках студентської діяльности у Львові, інж. Я. Гладкий був організатором водних пластових таборів. Від 1928 року був членом керівних органів Пласту, а в часі дії тайного Пласту в роках 1930–39 був його провідником і редаґував ідеологічний пластовий журнал „Вогні", що в тих роках був головним органом тайного Пласту.

Виїхавши на Захід, відразу включився у Німеччині у віднову Пласту і стояв постійно у його проводі, спершу, як головний комендант пластунів, відтак як голова найвищого проводу — Головної Пластової Булави, а після переїзду до ЗСА також як голова Головної Пластової Ради. Після смерти першого Начального Пластуна Северина Левицького інж. Гладкий був кандидатом на це звання.

Св. п. інж. Я. Гладкий

Був організатором першого пластового конґресу і постійно брав участь у всіх з'їздах і нарадах, зокрема був душею ювілейних пластових зустрічей. Нагороджений орденом св. Юрія в золоті.

В останніх роках з приводу поганого стану здоров'я стояв осторонь активної пластової діяльности і жив самітно під опікою своєї сестри Ірини.

Парастас буде відправлений в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Юніон, Н. Дж. в п'ятницю 26-го квітня, а похорон у суботу, 27-го з УКЦ св. Івана Хрестителя в Нюарку на цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ЗГОРІЛИ СЕЛА ПОБЛИЗУ ЧОРНОБИЛЯ

Горять залишені села поблизу Чорнобиля

Товстий Ліс, Україна. — Засоби масової інформації у вівторок, 23-го квітня, у своїх перших звідомленнях подали алярмуючі вістки про пожежу в Чорнобилі. Однак вже впродовж 20-ох хвилин ці вістки були уточнені, що горять покинуті села у віддалі 18 км. від Чорнобиля.

Коли наспіли дальші звідомлення, то виявилося, що справді пожежа похлинула п'ять сіл, з яких тому 10 років, після трагічної чорнобильської ядерної аварії були цілковито виселені всі їхні мешканці. Місцеві власті підозрівають, що пожежу нехотячи спричинили відвідувачі, які приїхали помолитися на могилах своїх рідних у забороненій зоні. Таких відвідувачів, згідно зі звідомленнями, було понад 300. Коли телевізійні камери знімали горіючі села, то на обличчях згаданих відвідувачів виднілася справжня розпач, бо, за словами однієї з жінок „відвідуючи могили наших рідних, ми поховали наші рідні села, тепер ми справжні бездомні виселенці".

Офіційні чинники ствердили, що загрози для населення з цього приводу немає, хоча вогонь спричинив зрушення радіяційного пороху, трави та дерев. Під час пожежі були побоювання, щоб вітер не поніс вогню поза зону відчуження, але цього не трапилось.

Патріярх Філарет погодився бути посередником

Київ. — Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет згідний виконати ролю посередника на російсько-чеченських переговорах щодо припинення війни в Чечні, повідомила УНІАР 23-го квітня.

„Одержавши офіційне звернення від керівництва реґіону ч. 6 Республіки Ічкерія виступити посередником в миротворчій місії, ми порадилися і вирішили погодитися", — сказав Патріярх на пресконференції в резиденції Київського Патріярхату.

Таке рішення пояснюється тим, що Україна бажає зробити свій внесок у примирення Росії з Ічкерією, але в тому разі, якщо Росія, із свого боку, бажає миру, зазначив він. Також для участи української делеґації в цій місії, за словами Патріярха, потрібна згода керівництва Чечні, а саме Джохара Дудаєва.

(Закінчення на стор. 3)

У Гарварді відбудеться лекція ім. Петришиних

Кеймбридж, Масс. — У середу, 1-го травня, в конференційному кабінеті Центру европейських студій Гарвардського університету, відбудеться третя з черги академічна лекція в пошану св. п. Василя і Марії Петришиних. Лекцію читатиме д-р Френсис Томпсон, професор мовознавства в університеті Антверпу в Бельгії. Виступ п. з. „Берестейська Унія 1596 р. і її історичний контекст" почнеться о 4-ій год. по полудні.

Проф. Томпсон, відомий славіст і автор понад 65 наукових статтей про слов'янську культуру й історію, здобув вищу освіту в університеті Кеймбриджу в Англії. Він працював науково в університеті Гайдельберґу в Німеччині і Антверпу в Бельгії та став професором останнього в 1980 році. Він працює вже понад 20 років над вичерпним довідником до всієї перекладної літератури східньо- і південнослов'янського походження, що включатиме відомості з часів, коли письменство виникло на цих теренах аж до початку XVIII століття. Проф. Томпсон очолює Бельгійську асоціяцію українців і є членом інших бельгійських і міжнародних наукових товариств. Він репрезентує Бельгію у складі Міжнародного комітету славістів.

У біжучому ювілейному році, коли українські церковні та наукові інституції відзначають річницю 400-ліття Берестейської унії, Український Науковий Інститут Гарвардського Університету організує цикл публічних лекцій і випуск наукових праць про історію і значення цієї події. У видавництві гарвардського університету вже появились нова мо-

(Закінчення на стор. 3)

До Ню Йорку приїхав київський театр „Сузір'я"

Джерзі Сіті, Н. Дж. — До Ню Йорку приїхала 23-го квітня Майстерня Театрального Мистецтва з Києва „Сузір'я", щоб взяти участь у Другому театральному фестивалі Східньої Европи. Фестиваль буде відбуватися від 25-го квітня до 19-го травня ц. р. в новому приміщенні фестивалю, 432, 91-ша вул. схід в Ню Йорку.

Театральна майстерня „Сузір'я" виступатиме з п'єсою пера теперішнього папи Івана Павла II, написаною ще раніше Каролем Войтилою під назвою „Випромінювання батьківства". Ця вистава дістала нагороду на конкурсі кращих вистав Києва у сезоні 1992–93, але в ЗСА буде показана вперше. Постановником вистави є заслужений артист України Олексій Кужельний, що тепер є художнім керівником „Сузір'я", а головні ролі гратимуть народна артистка України, лавреат нагороди ім. М. Заньковецької, артистка драматичного театру ім. І. Франка у Києві Лариса Кадирова, відома із фільмів „Голод '33", „Сьома куля" та інші, і актор театру і кіно Сергій Джигурда. Музику до п'єси написав заслужений діяч мистецтв України Михайло Чемберджі. Прем'єра п'єси відбудеться в четвер, 25-го квітня о год. 8-ій вечора, а чергові вистави в суботу, 27-го квітня, і неділю, 28-го квітня.

Поруч із цією цікавою п'єсою у виконанні української трупи на фестивалі будуть показані п'єси „Емігрант" пера Славомира Брозека у виконанні театру з Білостоку і „Змінливий" пера Симона Злотнікова за режисурою Дж. Гайтона, виконана англійською мовою.

Квитки на поодинокі вистави по 15 дол. можна замовляти телефонічно на число (212) 348-1225.

Екстремісти плянували вбивство Я. Арафата

Ґаза, смуга Ґази. — Полковник Тавфік Джабер, один з керівників палестинської розвідки, повідомив, що цими днями викрито змову мусулманських екстремістів, які плянували вбивство Ясіра Арафата.

Атентат мав бути здійснений, коли палестинський лідер відвідував цвинтар у Ґазі. Для цього було спеціяльно виготовлено дві замасковані у формі поштових пакунків бомби.

Полковник Т. Джабер представив на пресовій конференції шістьох членів озброєної ісламської групи Гамас, заарештованих у справі викритої змови. Двоє з них погодилися допомагати поліції, вони розповіли про існування 16 підпільних осередків Гамас. Відразу після цього відбулися нові арешти гамасівців. Поліція вважає, що ці останні арешти унеможливили шість нових терористичних акцій на території Ізраїля, які мали здійснити фанатики-камікадзе.

Заарештований палестинець Мотаз засвідчив, що дістав завдання від Зіяда Кішаві, одного з керівників Гамас, вбити Я. Арафата.

Як відомо, Гамас взяла на себе відповідальність за низку терористичних акцій не території Ізраїля, оскільки не визнає мирних палестинсько-ізраїльських угод.

ЗСА намагаються припинити бойовий конфлікт на Близькому Сході

Дамаск, Сирія. — Надії про швидке припинення взаємного бомбардування південного Лівану і північного Ізраїля не виглядають дуже обіцяючими, хоча присутній на Близькому Сході цими днями секретар Державного департаменту ЗСА Воррен Кристофер на таку можливість не втрачає надії. Справа в тому, що Сирія та Ізраїль вимагають ширшого договору, а не тільки кількаденного припинення вогню.

Курсуючи поміж Дамаском і Єрусалимом В. Кристофер, згідно з твердженнями американських офіційних чинників, все ж таки має деякі успіхи. Після 12-денних бомбардувань, загибелі понад 100 ливанців та обездомлення сотень тисяч цивільного населення, він хоче бодай тимчасово домогтися кількаденного спокою, щоб розпочати серйозні переговори в цій справі. Після двох розмов з прем'єр-міністром Ізраїля Шімоном Перезом в Єрусалимі та президентом Сирії Гафезом аль-Асадом у Дамаску секретар Державного департаменту ЗСА сподівається осягнути бажаних наслідків. Ізраїль вже припинив свою блькаду Бейрутського порту, але не припиняє бомбардування, бо повстанці Гезболли не перестають обстрілювати ракетами північного Ізраїля.

В Україні

ДВІ ПОЖЕЖІ ПЕРЕД ВЕЛИКОДНЕМ

ЛЬВІВ. — Тут перед Великоднем сталося водночас дві пожежі: одна в приміщенні Ради ветеранів і друга в помешканні голови цієї ради Петра Бурака. Дехто вважає це випадковістю, але сам П. Бурак переконаний, що це справа одних рук. За його словами, вороги в організації є, бо вона виступає проти спорудження у Львові пам'ятника Степанові Бандері та за внесення змін в деякі положення проєкту конституції.

ЧУЖОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ВИМАГАЮТЬ ОХОРОНИ

ХЕРСОН. — Тут місцеві групи грабують чужоземних студентів. Якщо протягом минулого року таких випадків зареєстровано 21, то за три місяці цього року їх уже вдвічі більше. Недавно серед білого дня в гуртожитку Херсонського Технічного Університету троє невідомих пограбували громадянина Непалу. Після цього чужоземні студенти почали вимагати міліційну охорону, яку готові самі оплачувати.

ЛІКВІДАТОРАМ ВИДАЛИ СВІДОЦТВА

ЧЕРКАСИ. — В області нарешті порятували потерпілих від катастрофи на Чорнобильській АЕС і видали посвідчення. На Черкащині потерпіли від катастрофи на ЧАЕС 200, 916 людей. Тільки у 1995 році померло 125 „чорнобильців", серед яких 119 ліквідаторів. Тут забруднено радіяцією 132,000 гектари землі.

СТОЯТИМЕ ЗНАК ВИМІРУ ВІДСТАНЕЙ

КИЇВ. — На доручення посадника міста Леоніда Косаківського, Головне управління архітектури і містобудування має визначити місце для спорудження в столиці України монументального знаку, від якого починатиметься вимірювання відстаней до столиць інших держав та до обласних центрів України. Головним елементом монументального знаку буде скульптурне зображення покровителя Києва Архистратига Михаїла. Спорудження плянується закінчити в другій половині травня.

НАВЧАЛЬНИЙ РІК У ТЕРНОПОЛІ СКІНЧИВСЯ

ТЕРНОПІЛЬ. — У місті всі 50 шкіл припинили навчання. Їх підтримали спортові школи і частина дитячих світличок. Учителі від початку року не отримували зарплатні, тому 30,000 дітей тиняються вулицями міста без будь-якої мети. Адміністрація міста 17-го квітня знайшла гроші, яких вистачило на зарплатні тільки за січень цього року, тому страйк не припинився.

ЕКОНОМІЧНА СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ І ЯПОНІЄЮ ЗРОСТЕ

КИЇВ. — Японія збирається значно пожвавити економічні зв'язки з Україною, сказав 23-го квітня амбасадор Японії в Україні Сьодзі Суедзава на зустрічі з віцепрем'єром України Анатолієм Кінахом. За словами амбасадора, наприкінці травня в Україну прибуде делеґація керівників провідних японських компаній. Така делеґація, за традицією Японії, прирівнюється до урядової, оскільки саме бізнесмени мають переконатися у вигоді прямих контактів і ухвалити рішення про співробітництво. Майже за рік, який минув з часу візити Президента Леоніда Кучми до Японії, товарообіг між двома країнами зріс на 50 відсотків, відзначили сторони, але це ще не відповідає можливостям Японії й України. А. Кінах повідомив, що в Україні створено Комісію з питань економічної співпраці з Японією.

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ, 21-ГО КВІТНЯ, південноцентральні стейти країни, а зокрема Арканзас, навістили ґураґани, які залишили по собі жахливі наслідки. У західній частині стейту ця руїнницька стихія залишила в цілковитій руїні історичну частину місцевости Форт Смит і її передмістя Ван Бюрен. Четверо осіб загинуло, в тому двоє малолітніх дітей, а понад 50 осіб було поранено, крім того понад 300 осіб залишилось бездомними.

У ПОНЕДІЛОК, 22-ГО КВІТНЯ, по цілій країні відзначувано 26-ту з черги річницю Дня землі, який призначений для того, що пригадати собі та зробити будь-що для охорони свого довкілля від різного роду занечищень, а тим самим бодай частинно затримати процес занечищення пянети Земля. Політики очевидно використали цей день для підкреслення своїх позицій у справі питан пов'язаних з захистом довкілля. З цього приводу президент Билл Клінтон і віцепрезидент Ал Ґор допомагали добровольцям очищувати берег ріки Потомак у Мериленді, а спікер Палати Рпрезентантів Нют Ґінґріч був екскурсоводом для дітвори в зоологічному парку в Атланті.

У МЕДИЧНОМУ ЦЕНТРІ Каліфорнійського університету в Сан Франсіско, минулого понеділка, 22-го квітня, померла відома американська журналістка, гумористка і автор кількох книжок Ерма Бомбек, проживши 69 років. Причиною передчасної смерти були комплікації після перещеплення нирки. Е. Бомбек знана із своїх популярних газетних статтей про щоденні переживання звичайних жінок-господинь і матерей. Її статті втішалися широким колом читачів тому, що як сама твердила, „мій гумор є легкий до впізнання, бо є чистою правдою".

У СВІТІ

В ТОЙ ЧАС ЯК офіційний Сеул намагається відновити перерваний діялог з комуністичною Північною Кореєю, пйонгянські газети відверто закликають населення демократичної Південної Кореї „повалити уряд Кім Ен Сама" і повторити „квітневе народне повстання", у висліді якого в 1960 році втратив владу Лі Син Ман. Центральний орган Трудової партії Кореї „Нодон Сінмун" звинувачує Кім Ен Сама у проведенні „антинаціональної політики схиляння перед зовнішніми силами", у спробах розпалити війну проти півночі. „Встановлення національного суверенітету" у Південній Кореї і мирне возз'єднання країни, за словами газети, „відповідає ідеалам квітневого повстання і вимогам усієї нації". Засобом здійснення цих вимог газета називає „якнайшвидше національне об'єднання через конфедерацію Півночі і Півдня під керівництвом мудрого Кім Чонг Іля".

ВОЙОВНИЧА ГРУПА мусулман-шіїтів, яка називає себе „Організацією знедолених усього світу", повідомила, що від 1986 року втримує ізраїльського військового летуна Рона Арада і що його буде вбито протягом найближчих днів — у знак пімсти за ізраїльські гарматні і ракетні обстріли населених пунктів південного Лівану. Ця сама група в 1989 році захопила і вбила підполковника військово-морських сил ЗСА Вілліяма Гіґґінса. Розвідки західніх держав стверджують, що „знедолені усього світу" тісно пов'язані з проіранською організацією Гезболла. Ізраїльська розвідка вважає, що з шести ізраїльських військових летунів, які пропали безвісти у Ливані, дотепер живий тільки Р. Арад. Уряд Ізраїля не сумнівається в тому, що Р. Арад перебуває в руках проіранських бойовиків.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Росія: економіка чи політика?

Недавно газета „Волл Стріт Джорнал" написала про великі успіхи Росії у ділянці приватизації промисловости. Згідно з цією інформацією, 88 відсотків товарів продукується на приватних підприємствах, а тільки 12 відсотків — на державних. У зв'язку з цим газета певна, що в Росії остаточно переміг капіталізм і можливий реванш комуністів є наперед програною справою.

„Волл Стріт Джорнал"— поважне видання і кожна його економічна аналіза добре аргументована. Але річ у тому, що Росія — то така унікальна країна, де політика часто не узгоджується з економікою. Західні експерти тому й помиляються, що застосовують логіку щодо нелогічних росіян.

Насправді в теперішній Росії неможливо передбачити розвиток навіть найближчих подій. Вже другий рік точиться кривава імперіялістична війна в Чечні, відтягаючи величезні фінансові ресурси. Над Москвою нависає темна хмара невиплачених західних кредитів. Тисячі фабрик не працюють, бо люди місяцями не дістають платні. Інфляцію дещо сповільнено, але не припинено. Коли, за прем'єра Гайдара, починалися реформи і російські гроші, набуваючи своєї правдивої вартости, раптово знецінилися до 100 рублів за долар, московські економісти запевняли, що нижче, ніж 400 рублів за долар інфляція не піде. Пішла! Згідно з офіційним курсом останніх днів, за долар дають 4,904 рублі.

Незалежна російська преса справедливо назвала приватизацію „прихватизацією". Власниками найбільших підприємств і державних корпорацій стали „червоні директори" і чільні представники міністерського чиновництва. Москва буцімто відчиняє двері перед закордонними інвесторами, а тим часом за три-чотири останні роки з Росії високопоставлені злодії вивезли понад 40 блн. дол.

І врешті-решт народ мусів зрозуміти, що його знову ошукали і обікрали. Цими обставинами — як на Росію, цілком логічними, добре скористалися ліві. Саме на хвилі масового невдоволення вони перемогли в останніх парляментарних виборах. І невдовзі створили спеціяльну Комісію Державної думи, покликану розслідити „зловживання у ділянці приватизації". Звичайно, можна припустити, що завданням лідера комуністів Зюганова, головного претендента на пост президента, є не так ліквідувати висліди „прихватизації", як відіпхнути від влади Єльцина.

Але вже після згаданої публікації у „Волл Стріт Джорнал" московський тижневик „Аргументи і Факти" вмістив сенсаційну статтю про донедавна таємну „програму-максимум" Комуністичної партії Російської Федерації. З цієї програми випливає, що ліві, прийшовши до влади, розпочнуть негайну реставрацію старих порядків. Попереше, відбудеться переорієнтація Росії зі Заходу на Схід — на Іран, Ірак, Індію. Мине небагато часу, і Росія знову стане наддпотугою, відновивши ідеологічну двополярність світу. Ліві плянують невідкладно олюднити величезні простори Сибіру шляхом „добровільного переселення народів, які страждають від міжнаціональних конфліктів", а також здійсненням амбітних державних проєктів, подібних до безславної цілини та Байкало-Амурської магістралі. Інфляцію буде зупинено замороженням цін і запровадженням карточок на харчі.

Здійснення цих проєктів потребуватиме „сильного уряду" і „вольового президента". Ним, комуністи в цьому зовсім не сумніваються, стане Зюганов. Генерал Руцкой вдовольниться ролею віцепрезидента. Політичні екстремісти генерали Валєнтін Варєнніков і Альберт Макашов займуть пости міністрів безпеки і оборони. У крісло прем'єра повернеться Ніколай Ріжков, колишній голова Ради міністрів СССР. Для цих „сильних хлопців" буде можливе навіть те, що з точки зору „Волл Стріт Джорнал" є неможливим.

Інша річ, що до 16-го червня, дня президентських виборів у Росії, ще багато чого може змінитися. Останні соціологічні опитування свідчать, що Зюганов має великі шанси на перемогу, проте на користь Єльцина працює його дійсне президентське становище. До того ж, Єльцин ще не оприлюднив своєї програми і зробить це тоді, коли приручена ним преса помітно захитає реваншистську програму зюганівців. Вже тепер журналісти звідкись винюхали, що замість лівого льозунгу „Росія—Родіна —Народ" Єльцин висуне більш гуманістичну тріяду: „Людина —Родіна —Суспільство".

Ярослав Гайвас

ВІД РОЗПАДУ СССР ДО РОЗКЛАДУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

II

Великі духові й соціально-політичні зрушення мають свої закони. Звичайно починає їх людина або група людей. Але коли вони розгорнуться, їхні власні закони щораз більше впливають на розвиток розпочатих процесів, на які крім волі одиниць і гуртів, заангажованих в них, впливають різні події, людські думки й настрої, які не раз і проти волі тих, що їх почали, ідуть у зовсім іншому напрямі, зумовленому природою таких зрушень і зовнішніх впливів на них.

Таке є з великими рухами, таке є з воєнними катастрофами. Людина знає, де і як їх починати і це є під її контролею, але коли вони приберуть великих розмірів, вириваються з-під людської контролі, контролі тих людей, що їх почали. Саме таке сталося з „перестройкою" Совєтського Союзу. Почалося гласністю і контрольованими плянами змін, але коли цей процес прибрав масові виміри, закорінився в людські маси, соціяльні закони та інші норми стали рішати про його дальший розвиток. Коли Міхаїл Горбачов розпочинав заплановані ним і його співробітниками зміни, він керував ними, або принаймні мав їх під своєю контролею. Але в короткому часі процеси пішли своїми шляхами. З тим моментом, можна сказати, вони стали керувати ним, звичайно кажуть, що вони стали стихійними, але це у великій мірі стається за відомими соціяльними законами, або законами, які ще людина не створила.

Над прірвою

Росія нині зайнята майбутніми виборами президента Російської Федерації. Обов'язуюча конституція дає такі далекойдучі повновласті президентові, що він може діяти й рішати без контролі з боку парляменту чи будьяких правних інституцій. Тому зазбсорбованість виборами зумовлена реальними потребами й обставинами. До виборів залишилося менше як два місяці. Відбудуться вони 16-го червня ц. р. Але в Росії теперішні передвиборчі настрої інші, ніж є звичайно в країнах, що йдуть до таких виборів. Завжди перед виборами люди надіються чогось нового, кращого, кандидати на президента поширюють свої погляди, які вони подають у формі, доступній громадськості, поширюють різні обіцянки тощо. В Росії є зовсім інакше тепер. Ні один кандидат не є в силі викликати таких подій. Навпаки, люди відчувають страх, що буде після виборів, коли вибраний президент буде могти поступати згідно зі своїми і свого оточення думками та прагненнями, не беручи до уваги суспільства. У сучасному російському випадку головні кандидати на президента відстрашують людей.

Кандидатів на президента не бракує. Їх уже більше півсотні, але більшість з них відпаде, не здобувши відповідної кількости підписів, які потрібні, щоб кандидатура була визнана виборчими органами. Але навіть найсильніші й найпопулярніші кандидати не подали своїх плянованих програм, не переконали суспільства, що вони будуть керуватися народним добром, а не іншими, не раз суперечними з народним добром, принципами. Саме це найбільше непокоїть російських виборців. Всі кандидати, за вийнятком теперішнього президента Бориса Єльцина і лідера комуністів Геннадія Зюганова, не мають ніяких шансів бальотуватися самостійно. Всі вони мусять шукати союзників, щоб з ними створити бльок, який міг би мати надію виграти вибори. Це стосується і Григорія Явлінського, і генерала Олександра Лебедя, і Олександра Руцкого, також генерала, який був заступником президента Єльцина, доки з ним не розійшовся, і Святослава Федорова, Міхаїла Горбачова. Всі вони пробували і далі пробують творити бльоки, але ті бльоки є короткотривалі і безнадійні. Вибори виглядають як безодня, невідома прірва...

Радіо і телевізія проголошують імена Єльцина і Зюганова, рідше Жириновського, інші облизуються. Хвилина часу на головних каналах коштує понад 30 тисяч долярів, отже, куди їм, безгрішним кандидатам, боротися? А від тих трьох кандидатів, що мають гроші і перших двох з них мають вигляди бути вибраними, стає людям страшно. Єльцин повернув круто і з демократа став лялькою у руках поліції, розвідки та протирозвідки. До того він придбав собі погану опінію обстрілом парляменту, де загинули численні жертви, а відтак розпочав війну проти Чечні, якої не може ані виграти, ані перервати. Ну а Зюганов — комуніст. А чого від комуніста можна сподіватися, кожен знає. Жириновський, правда, вже поздав вагони пляшок непоганої горілки зі своїм прізвищем, але браві хлопці горілку випили і розглядаються за іншою, або принаймні за якоюсь виборчою ковбасою. Він всіх суперників ліквідує, покищо на словах — пером або ножем, Україні загрожує, що її першої ночі окупує, якщо стане президентом, Америці відбирає Аляску, а всіх інших розстрілює по кутах.

В останні дні після проголошування Державною думою скасування Біловезького договору, людям стало відрадніше, бо поширилася поголоска, що Єльцин використає це, правду сказавши, дурне голосування і розпустить парлямент, а тоді сам перебере всю владу і продовжуватиме свою президентуру без всяких виборів. А до того Захід обіцяв Єльцинові понад дев'ять більйонів дол. позики, значить, не одному пощастить зарвати кілька зелених для себе. Проте недобре почуваються новоришці, які закупили з приватизації за безцінь різні добра і тепер їздять „Мерседесами", але Зюганов погрожує, що відкличе всякі такі продажі, а Єльцин також часом на таке натякає. Отже, боятися треба...

Трясеться земля

Населення відвертається від Москви, бо навчилося, що нічого доброго від неї не можна очікувати. Тріснув безслідно державний центр у Москві, навіть посадник Юрій Лужков веде якусь свою окрему політику. Коли центру фактично не стало, татари, башкири, якути та інші шукають своєї дороги, щоб зажити власним життям, а не за диктатом з Москви. Правда, замовкла Сибірська республіка, але з Далекого Сходу віють холодні, а то й льодові вітри. З Владивостоку, Хабаровська та інших більших осередків лунають щораз голосніші вимоги дати їм місцеву самоуправу, тобто владу. Вони закуштували власного господарювання, до них прибули японські, китайські та тайванські купці і підприємці, купують і продають, значить, кожному капне копійка. А Москва з усього дере податки. І місцеві лідери, серед яких чималенько Олексів Лисенків, Олександрів Місюків, Олександрів Іванченків, значить, не перевелася братва з Зеленого та Сірого Клинів, хочу мало, але дехто таки залишився, хочуть бути господарями. Та не тільки хочуть, але сягають рукою по те, що вважають, що воно їм належиться.

А в Москві замість центру — кліки. Є й політичні партії, але на них люди не розраховують, бо ті знають, як брати, а не як давати. У Кремлі — кремлівська кліка. Голос її чути нечасто, але рука таки притискає. І не диво. В ній аж два генерали: Олександер Коржаков і Міхаїл Барсуков. Про тих кажуть, що рука в них залізна. Та й права мають. Зорганізували охорону президента Єльцина, що складається з 50 тисяч добірних бійців, з добірною платнею, першорядною зброєю і благословенством самого Єльцина. З ними також кандидат Єльцина на нового прем'єр-міністра Олег Сосковець, бо Черномирдін щось людям у Кремлі проївся, а до того обида генерали недолюблюють того цивіля, що вештається між ними і „получає" чималенькі гроші, як колишній керівник газо-олійного концерну, що тепер став приватною власністю, а злобні язики кажуть, що ціла його родина має там, як пристало, чималі уділи. Здавалося б, що панове генерали у Кремлі мають певні місця, але гострить на них зуби армія. Бож Павел Грачов урятував президента вже чи не два рази, а найважніше в жовтні 1993-го, коли добірні гвардійські частини збомбардували будинок парляменту. Друга кліка таки просто міська довкруги згаданого вже мера Москви Лужкова. Також має свою міліцію, магазини зброї, достатньо харчів. Значить, треба з ними рахуватися. Ще інша кліка „колишніх", до якої належать Сергій Філатов, колишній шеф штабу Єльцина, і Анатоль Чубайс, той, що провів приватизацію, а тепер Зюганов, Жириновський та прокуратура хочуть поставити їх під суд. Окремо ходить недавній герой „ночі і штилета", а тепер міністер закордонних справ Євгеній Прімаков. Він став головним дорадником президента, але зиркає в бік Коржакова — Барсукова. Хто зна, може придадуться. Окремо ходять „антачебл" члени військово-промислового комплексу, які приєднали до

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Боронім нашу княжу історію

Можна тільки привітати вістку („Свобода" з 13-го квітня), що Кабінет Міністрів України врешті ухвалив рішення збудувати в Києві пам'ятник великому нашому князеві Ярославові Мудрому.

На жаль, ми ще і далі „пасемо задніх". Росія, яка давно привласнила собі східню княжу добу нашої історії, знову тут нас випередила. „Демократ" Єльцин, три роки тому відкриваючи в російській глушині пам'ятник київському князеві Ярославові Мудрому, гордовито говорив про „тисячолітню Росію" і ні словом не згадав, що Київ був тоді, так як є і сьогодні, столицею українського народу (редакційна стаття у „Свободі" з 11-го квітня ц. р.).

Україна мусить відвоювати свою княжу історію. Без знання минувшини немає будучини. На це вказував не один раз Патріярх Йосиф Сліпий у своїх зверненнях до народу. В одному з них під час своїх пастирських відвідин ЗСА, пам'ятаю, він закликав шукати коріння нашої історії глибоко в княжій добі.

З цікавої газети „Галицька Брама" за січень 1996 року зі Львова вичитав я недавно, що в княжому місті Теребовлі здвигнуть ще до святкування 900-літнього ювілею Теребовлі в 1997 році пам'ятник першому теребовельському князеві Васильові Ростиславовичеві. Львівський скульптор М. Кулик виготовляє цей пам'ятник.

Гідний примір до наслідування дає древня Теребовля не одному з міст України, початки яких сягають нашої княжої доби.

Володимир Сушко
Балтимор, Мд.

Подяка

Оцими словами складаю щиру подяку невтомній працівниці Альманаху УНС ред. Людмилі Волянській. Щиро дякую, що вмістила мій допис п. з. „Репатріяційний спогад" і про тих знедолених братів і сестер, яких совєти вивезли силою в Україну. Заповнили тюрми, хоч Сталін сказав „Родіна вам прощає". Військовополонених засудили на 25 років тюрми. Хто був ранений у війні в ногу чи в руку і вигоївся, то в тілі лишилися відламки шрапнелів. В тюрмі рани відкрилися і боївники терпіли невимовні болі. За сім років довідалися генерали, що їхні люди в тюрмі. Перевіряли тюрми і відсилали хворих в лікарні. Їх оперували, відрізували руки чи ноги. Аж в 1956 році можна було писати в Україну і ось довідалися ми, що наші брати і сестри в лікарнях лежать без допомоги. Складаю велику подяку нашим дорогим лікарям в діяспорі, які виписували ліки і ці хворі видужували.

Особисту подяку складаю нашому дітройтському лікареві докторові Павлові Джулеві, який врятував життя моєму братові, якому відрізали ногу. Він вилічився і продовжував свій молодий вік. Протези, за які ми заплатили, були тільки „піратськими дерев'янками" з гумкою на кінці. Свідками цього була група туристів з Америки в червні 1970 року, коли літак приземлився у Львові. Група побачила мого брата, вродливого, на оцій дерев'яній протезі. Всі покинули валізки і побігли пригорнути мого брата.

Благословенна наша земля, що породила синів і дочок, які своїм трудом і добротою свого серця загріли душу цим мученикам. Їх не треба забувати. Нехай спочивають з Богом ті, котрих совєтська рука скосила.

Я тепер можу спокійно заснути, бо ред. Л. Волянська здубила забуту кривду совєтської влади.

О. Троян-Ґаховська
Дірборн, Миш.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто ро-зуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Мушинка

ЗАДЗВЕНІЛА „КОБЗА" РОЗСТРІЛЯНОГО КОБЗАРЯ

III

У другому розділі „Вірші різних років" опубліковано поезії М. Пронченка, виявлені в архівах та на сторінках преси. У в'язниці, мабуть, на порозі смерти, він написав останній свій вірш, в якому є й такі слова:

Не треба нам нічого від життя,
Ні почестей, ні грошей, ані слави,
Лише Держави треба вороття —
Святої Української Держави!

Отже про рідну Україну М. Пронченко думав і на порозі смерти.

Невідомо, чому упорядник не залучив туди 14 віршів, виявлених Г. Зленком на сторінках дніпропетровського часопису „Зоря" з 1928-1934 років і перерахованих у примітках (стор. 149). Немає тут і жодного вірша Пронченка із часописів „Молодняк" та „Молодий більшовик", в яких він друкувався і які доступні дослідникам.

Третій розділ становлять нариси і спогади поета, публіковані на сторінках журналу „Дзвін" 1941 р. Це — нарис з козацького життя „Жовті Води", написаний за народними спогадами, історичне оповідання „Святослав-завойовник", спогади про письменника Михайла Олійника, замученого большевиками в Усурійській тайзі та про „славного академіка і батька Дмитра Яворницького", якого „неволя, глум і наруга передчасно звели в домовину" (стор. 66).

Дуже цінним доповненням до біографії М. Пронченка є останній розділ „Спогади і статті про поета". З них на перше місце слід поставити спогади сина Анатолія, який проживав з батьком лише два юнацькі роки (втікши від матері з Києва), однак на все життя зберіг у своїй пам'яті його світлий образ. Син був свідком повернення батька з большевицького заслання та його повторного арешту криворізькою пронімецькою поліцією.

Багато цікавих фактів містять і спогади Юрія Семенка — його друга і земляка, який знав не лише поета, але і його родину. Особисто знав М. Пронченка поет і літературознавець Яр Славутич, який нині живе у Канаді. Його спогади також залучені у „Кобзу", разом із спогадами кількох інших авторів. Є тут й ілюстративний додаток із сімома фотографіями поета та старанно опрацьовані коментарі до кожного з опублікованих матеріялів.

Щойно видана книжка „Кобза" повертає в українську літературу нове ім'я, ім'я поета, який за любов до України жорстоко страждав у сталінських таборах і був розстріляний німецькими окупантами. Ніби відчуваючи свою смерть, ще в 1929 р., на порозі масових арештів, розстрілів та самогубств, він писав:

Понесуть і мене у труні,
Ми не вічні усі — неборакі.
Не заплаче ніхто по мені,
Тільки тужно завиють собаки.

Ну, а потім замовкне усе,
І зрівняється з часом могила,
Може, тільки вінок принесе
На те місце кохана і мила.

Буде знов Україна цвісти, —
Та ідеї мої сполеліють,
І над мною земля і хрести
Од ударів життя скаменіють.
(Стор. 40).

Як твердить син поета Анатолій, цього вірша він читав і на мітингах у Новому Кривому Розі та Тернах у грудні 1941 року.

Дійсність своїм трагізмом далеко перевершила візію поета: не понесли його у труні, не закопали в могилу, на яку кохана дружина принесла б вінок, а... кинули невідомо в яку шахту, щоб і духу по ньому не стало. Та після повної півстоліття кобза М. Пронченка воскресла і задзвеніла, задзвеніла вже у вільній українській державі, на вівтар якої поет поклав найдорожчий скарб — своє життя.

Збірник „Кобза" є лише першим кроком до громадської реабілітації розстріляного поета. Вона мала б стати приводом до дальших розшуків творів М. Пронченка та даних про його біографію. А щоб так сталося, її потрібно перевидати масовим тиражем у столиці України, а окремі її вірші залучити до шкільних підручників та хрестоматій.

Поет Михайло Пронченко заслуговує на те!

Ансамбль бандуристів в Евпаторії, Крим

Місто Евпаторія положене в західній частині Кримського півострова. Воно є розташоване на узбережжі Евпаторської бухти, Каламійського заливу-затоки Чорного моря. Евпаторія славиться як курортне місце, зокрема для дітей. З усього півострова Криму там є унікально тепле море. Це місто є облите водою з трьох сторін. Південне побережжя заливу має чудовий пісковий пляж.

Купальний сезон там є від травня до вересня. Клімат постійно сухий — дихається легко навіть у спеку. Тривалість сяйва 2,500 годин на рік.

Є там багато солених озер, але всі вони відділені від Чорного моря, є лікувальні грязі та мінеральні води. В Евпаторії є 80 курортів-санаторій та окремо 20 дитячих. Туди їдуть лікуватися передовсім ті, які терплять на ревматизм, захворювання органів дихання, нирок та ті, що хворіють нервовою системою та на органи травлення.

В Евпаторії є один з найбільших краєзнавчих музеїв. Там є пам'ятки архітектури XVI—XVII століття.

Після страшного голоду і винищення кобзарів та лірників, після масових репресій і переслідувань, нарешті з початком 60-их років наступила короткочасна відлига і тоді створено при музично-хоровому товаристві в Україні об'єднання кобзарів, яке, щоправда, проіснувало недовго, але все ж таки започаткувало розвиток кобзарського мистецтва.

Члени ансамблю бандуристів в Евпаторії.

Організувались семінари. На першому такому семінарі серед досвідчених капель був Олексій Нирко з Ялти. Діставшись на працю учителя бандури при Ялтинській Мистецькій Академії, він поставив собі за завдання доказати, що Крим — це також Україна, де не тільки повинна звучати українська мова, але й дзвінка українська бандура. О. Ниркові вдалось зробити багато, хоч нераз доводилось мати великі неприємності. Не давали йому житла, відмовляли закордонні поїздки, позбавляли елементарних умов життя. Помимо того йому вдалося створити з бандуристок педучилища ім. Руданського капелю бандуристок, а в слід за тим дитячу капелю „Кримські пролiски", та ансамбль „Зоряниці".

О. Нирко відродив бандуру на Кубані. Він виростив кадри бандуристів, які роз'їхались по всіх містах Криму і Кубані. Його вихованці керують сьогодні ансамблями в Севастополі, Ялті, в Зеленому Клині, Камчатці і в Евпаторії.

Вернувшись з гастрольної поїздки по Україні, він грімко заявив кореспондентам: „Крим, Севастопіль ми нікому не віддамо. Він був, є і буде в складі України".

Нарешті в 1982 році при Евпаторійській Дитячій Школі Мистецтва відкрили фольклорний відділ і почалося навчання на бандурі. Евпаторія мала щастя, бо тоді сюди приїхала з Києва Оксана Рубай і її брат, які почали вести кляси бандури. Вістка про приїзд кваліфікованих вчителів бандури рознеслася блискавкою. За короткий час число зацікавлених значно зросло. Постав ансамбль бандуристів, який брав участь у місцевих імпрезах, а відтак почали виїжджати поза Евпаторію, на різні місцеві і інтернаціональні конкурси.

В репертуарі були переважно народні пісні та інструментальні твори українських композиторів. Тріо найкращих бандуристів виконувало композиції закордонних композиторів.

Микола Чорний-Досінчук

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ урядовими статистичними даними, фонд державної програми шпитального забезпечення для калік і громадян похилого віку в першому півріччі цього року втратив 4.2 блн. дол. Це вказує, що фінансовий стан цієї програми є в гіршому стані, як передбачено в минулому році Урядом президента Билла Клінтона. Ці нові дані вказують, що видатки цієї програми зростають, а це починає турбувати багатьох громадян. Хоча програмі покищо не загрожує брак фондів, то все ж таки оці постійні їдкі суперечки між Білим Домом і Конґресом на тему саме цієї програми вказує, що вона й надальше залишається важливою проблемою збалансування державного бюджету.

У Гарварді...

(Закінчення зі стор. 1)

нографія проф. Д. Фрика п. з. „Мелетій Смотрицький" і новий том корпусу „Гарвардської Бібліотеки Давнього Українського Письменства" з англійськими перекладами полемічних трактатів Л. Кревзи і З. Копистенського початку XVII століття.

Виклад проф. Томпсона відбудеться в циклі лекцій ім. В. і М. Петришиних завдяки щедрості визначних меценатів Фонду Катедр Українознавства Володимира та Аркадії Петришин, Мирона та Ольги Гнатейків, Богдана і Роксани Харкевичів та Тиміша і Анни Гнатейків, які заснували постійний фонд у Гарвардському университеті в 1991 році, для вшанування пам'яті Василя і Марії Петришиних. Інформації про цьогорічну лекцію проф. Томпсона чи про видання, які зв'язані з ювілеєм 400-ліття Берестейської унії, можна одержати від Ukrainian Studies Fund, Harvard University, 1583 Massachusetts Ave., Cambridge, MA 02138; телефон (617) 495-7835.

Патріярх...

(Закінчення зі стор. 1)

З проханням бути посередником до Патріярха звернулося керівництво регіону ч. 6, а не уряд республіки. У звернені чеченці висловлюють надію, що „високий авторитет Патріярха Філарета", допоможе припинити війну в Чечні.

„Ми дійсно бажаємо, щоб українська делегація взяла участь у миротворчій місії", — сказав присутній на пресконференції заступник голови регіону ч. 6 Максут Хужбаров. Однак він зазначив, що Республіка Ічкерія має намір почати переговори тільки під умовою, що будуть виведені російські війська з території республіки.

Вже тепер почала формуватися українська делегація для участи в переговорах. До її складу мають увійти відомі політичні діячі, народні депутати, політики, журналісти. Зокрема, до делегації виявили бажання ввійти Павло Мовчан та Іван Драч.

„Чечня бажає бути незалежною, ми підтримуємо її рішення. Головна мета, з нашого боку — припинити кровопролиття", — наголошувалося на пресконференції.

ПОДІЇ

ДОПОВІДЬ ПРО АВГУСТИНА ВОЛОШИНА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштовує доповідь на тему „Августин Волошин: державний діяч, педагог і мислитель" (на основі документів празьких архівів), яку виголосить професор Карлового Університету у Празі Тетяна Беднаржова. Доповідь відбудеться у суботу, 27-го квітня, в НТШ, 63 Четверта аве. між 9-ою і 10-ою вул. в Ню Йорку. Початок о год. 5-ій вечора.

КОНЦЕРТ В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки влаштовує концерт камерної музики з участю А. Аксельрода, С. Багратуні, Д. Берлінського та М. Сука. У програмі — твори Л. ван Бетовена, В. Бібика, С. Рахманіно-ва та Б. Сметани. Кон-церт відбудеться у субо-ту, 4-го травня, в УІА, 2 схід 79-та вул. в Ню Йор-ку. Початок о год. 8-ій вечора. Телефон для інформацій (212) 288-8660.

XII З'ЇЗД ТОВАРИСТВА ВОЯКІВ УПА

Йонкерс, Н. Й. — Тут у суботу, 11-го трав-ня, в Домі Спілки Української Молоді, 301 Палісейд аве., відбудеться XII з'їзд Товариства Воя-ків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича-Тараса Чупринки в ЗСА. Реєстрація почнеться о 9-ій год. ранку. Початок нарад з'їзду — о 10-ій год. Прийняття почнеться о год. 6-ій вечора. Зголошення слід надсилати до 2-го травня ц. р.

У Києві врочисто відзначили 400-річчя Берестейської унії

З початку березня 1996 року на реклямових щитах української столиці кияни побачили афішу з написом: „Співай, душе моя, похвальну псальму Богу", а над цими словами — рубрика: „До 400-річчя злуки християнських Церков України й Білорусі з Вселенською Церквою". Далі була написана програма вечора.

З першого погляду, можна було подумати, що організатори вечора (дві Святомиколаївські грекокатолицькі громади Києва і столичний будинок вчителя) намагалися „сховати" за цими словами той факт, що мова йде про 400-річчя Берестейської унії. Але насправді такої мети організатори врочистого вечора не ставили: кияни усіх Церков сьогодні спокійно сприймають присутність грекокатоликів в релігійній панорамі столиці і привітно зустріли ідею такого вечора.

Вечір пройшов на високому рівні. Жодних випадів чи недружніх заяв проти українських католиків східного обряду не тільки не було, але навпаки, вчувалася атмосфера єднання, правдивого, а не декляративного екуменізму. Характерно, що вечір досить майстерно вів якраз православний християнин — відомий в Україні професор Духовної Академії Київського Патріярхату д-р Дмитро Степовик разом з письменницею і громадською діячкою Марією Влад. Проф. Д. Степовик зробив на вечорі головну доповідь „400 років Берестейської унії: Україна проти церковного розколу", в якій дав глибоку аналізу подій 1595-96 років, спростувавши заїжджену пропагандистську тезу московського православ'я, що ввесь український єпископат кінця XVI століття на чолі з Митрополитом Києво-Галицьким і всієї Руси-України Михайлом Рогозою „зрадив православ'я".

Привітання учасникам вечора від Патріярха УГКЦ, Верховного Архиєпископа і Кардинала Мирослава Івана Любачівського зачитав Єпископ Юліян Вороновський. Своїми спогадами про катакомбний період УГКЦ між 1945 і 1990 роками поділився ординарій Чернівецько-Коломийської Епархії УГКЦ Єпископ Павло Василик. Вітання Ватикану й особисто від Папи Івана Павла II передав учасникам вечора Апостольський нунцій в Україні Архиєпископ Антоніо Франко. Нунцій дуже високо оцінив дух свободи віровизнань в сучасній Україні і деяке потеплення відносин між православними і католиками в столиці і загалом в усій Україні. Владика А. Франко закликав зміцнювати мости єднання між католиками і православними, щоб до великого ювілею християнства у 2000 році Україна не знала жодних церковних протистоянь. На вечорі виступили члени парляменту України Іван Більас, Євген Пронюк, голова Української Християнсько-демократичної Партії Олександер Сергієнко.

Майже двогодинна концертова програма вечора включила духовні й патріотичні пісні у виконанні церковного хору Свято-Миколаївської церкви на Аскольдовій могилі та галицького камерного хору зі Львова „Євшан" (диригенти — Мирослава Герцик і Богдан Генґало).

Київ дав приклад всій Україні, як треба будувати справжні християнські відносини.

Ольга Добродій

Від розпаду...

(Закінчення зі стор. 2)

себе аграрників. Як у бріджу, є обсада до чотирьох столів. Але як почнеться гра, можуть полетіли не зелені, а дещо важче.

Хаос

Почнеться велика гра, коли президентом знову стане Єльцин. Той уже показав себе, як треба, вміє погладити, а як треба, то й стріляє і то з гармат та танків. Коли б Єльцин знову став президентом, то на політичній шахівниці у Москві фігури не стоятимуть на місці, буде рух та ще й який. Коли б, не дай Боже, президентом став Зюганов, то всі ті кліки й безклічні їм зовсім непотрібні. Доведеться розганяти тих потентатів і кандидатів на потентатів, а вони намагатимуться зробити з ним те саме. А Федерація? За Брежнєва був застій, а за нового президента може бути хаос, який уже є, але буде ще гірший. Але нас потішають оптимісти, що всесвіт постав з хаосу, то може так, а може ні буде тепер.

Вміють присвоювати!

„Шахи в Україні“ Ю. Семенка викликали понад 36 рецензій, у тому також у німецькій шаховій пресі та російськомовній в ЗСА. „Самостійна Україна“ частинно передрукувала з цієї книги розділи про великих українських шахістів — Ю. Боголюбова, О. Селезнева, Ф. Богатирчука. В рецензіях підкреслювалося, що книга відвоювала шахове минуле України. В ній наведено висловлювання великого росіянина Альохіна, жида С. Тартаковера про Ю. Боголюбова як українця. Таким і він себе вважав.

„Шахи в Україні“ дійшли і в Росію. На них кілька разів покликується В. А. Чарушкин — „Одна, но пламенная страсть. Творчество Боголюбова“ (Нижній Новгород, 1995 р.). І робить висновок: „Боголюбов — истинно руский гений!“... Автор вміє присвоювати Москві чужих геніїв.

В. -ь

В Пармі проходитиме виставка барельєфів З. Голубця

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Г. Колесса). — Мистецьке життя Парми, Огайо, невдовзі збагатиться виставкою оригінальних барельєфів скульптора Зенона Голубця, на якій можна буде також і придбати нові твори мистця.

Влаштовує виставку жіночий Пластовий курінь „Буриверхи“. Проходитиме вона від 3-го до 5-го травня в домівці СУА, Astro Dome, 5720 State Rd. Відкриття — у п'ятницю, 3-го травня, о год. 7:30 вечора; слово виголосить мгр Дарія Кульчицька. У суботу, 4-го травня, виставку можна буде відвідати від год. 9:30 ранку до 8-ої вечора, у неділю, 5-го травня — від 10-ої до 3-ої год. дня.

Кожна виставка З. Голубця вносить свіжий подих у сприймання його творів, ілюструючи рухомість творчого процесу мистця, кожна з них спроможна принести гладачеві багато нового, представляючи не тільки щораз то інші тематичні напрями, але й відмінні засоби втілення мистецького задуму.

„Багатостороння тематика — це мій спосіб світосприйняття, який висловлюю в лінеарних композиціях, — говорить скульптор. Накреслена мною лінія, її рух, напрям змінюють творене, а зміни поверхні, вигнутої та увігнутої, часто зароджують нові ідеї, вносять у дерево рух, життя. Мої абстрактні праці висловлюють думки, в яких накреслено певні настрої, зрозумілі людині, яка здібна заглибитися у власні почування“.

З. Голубець на тлі свого барельєфу „Свята“.

Лос Анджелес вітає національний хор ім. Верьовки

Понад 50 років цей мистецький ансамбль розносить по цілому світі красу українського фольклору, елімінуючи недовір'я середовища до української культури, і розбудовує престиж українського народу і його держави. Українська діяспора із захопленням сприймала репертуар колективу із українською тематикою. Чужинецька публіка подивляла характеристичні краски голосів та музичні форми, які вміло поєднували клясичні композиційні засоби із сучасними, при цьому не затрачуючи хореографічної та вокальної української самобутности. Оцінка виступу ансамблю була вже подана у пресі. Щоб не повторятись, варто додати лише деякі аспекти хорової техніки хору ім. Верьовки, які пригодяться не одному диригентові хорів. Динаміка фразування була інтегральною частиною змісту пісні. Перекличкн між голосами та контрапунктичні епізоди були виразними. Фермати були викінчені добрим „декрещендо“. Треба також відзначити широту гармонічної структури композицій проф. Авдієвського. Поєднати сентименталізм української публіки, звиклої до нескладної гармонії, із новими звуковими елементами, є нелегкою справою для сучасних композиторів. Проф. Авдієвський блискуче вив'язався із цього завдання. Були серед глядачів завваги щодо українських примітивів, які вони оцінювали як спів колгоспниць. В дійсності це були степові пісні, виконані глибокими із характеристичним тембром альтами. Це був голос українських степів.

У суботу, 23-го березня, український мішаний хор Лос Анджелесу „Кобзар“ запросив ансамбль ім. Верьовки на зустріч із представниками громадянства. У залі Української Православної Церкви ім. св. Андрія хор „Кобзар“ і запрошені гості привітали співом „Многая літа“ втомлених, але бадьорих українських мистців. Вони ж зразу відповіли чудовою степовою піснею „Зеленеє жито“. Опісля хор „Кобзар“ відспівав дуже вдало „Отче наш“. Адміністратор хору „Кобзар“ Богдан Маланяк вручив дарунок від громади Лос Анджелесу у сумі 1,260 дол. і о. Галик Голутяк, парох УПЦ ім. св. Андрія, привітав гостей патріотичною промовою в оптимістичному дусі, парафразуючи думки Тараса Шевченка. Після промови „Кобзар“ і киівські гості виконали разом „Заповіт“ Шевченка. Приємний, святочний настрій посилився, коли хор ім. Верьовки виконав декілька пісень Стеценка, Бортнянського та Дехтярова. Публіка дійсно відчула красу української пісні, підкреслену знаменитими голосами та інтерпретацією.

Після обіду гості від'їхали до Ель Серрітос, де увечері дали 3-ій концерт у великій залі. Мимо цього, що ця заля була дуже неакустичною і тому не віддавала повністю сили і краски голосів, публіка з ентузіязмом сприйняла українські пісні та хореографічні виступи у мистецькій формі. На другий день хор ім. Верьовки дав ще один концерт, тим разом в акустичній залі у Лонг Біч.

Оцінка виступів хору ім. Верьовки була позитивною — в українців і чужинців. „Критичні“ завваги, як звичайно, залежали від несчисленних факторів і вони були суб'єктивними. Не було незадоволених людей.

У підсумках треба висловити колективові ім. Верьовки під керівництвом Анатолія Авдієвського велике признання за вдалу амбасадорську працю для добра України. Українська громада Лос Анджелесу виявила велике зацікавлення виступом хору ім. Верьовки і тим задемонструвала любов до української культури, що було доброю ознакою живучости національної самобутности у громаді.

Ігор Лесик

Презентація книжки проф. О. Оглоблина в Торонто

Заходами Українського Історичного Товариства, Українсько-Канадського Дослідчого Документаційного Центру, Союзу Українок Канади при співпраці Програми етнічних, еміграційних і студій плюралізму Торонтонського університету, відбулася вийнятково успішно зустріч-конференція з нагоди відзначення 30-ліття Українського Історичного Товариства і презентації видання проф. Олександра Оглоблина „Студії з історії України“. Ця зустріч з торонтонською українською громадою відбулася 2-го березня ц. р. в репрезентативній викладовій залі в будинку КУМФ.

Конференцію відкрила новообрана голова Осередку прихильників УІТ ім. О. Оглоблина в Торонто, яка була головним організатором цієї імпрези. Привітавши учасників, д-р Марія Фішер-Слиж, передала ведення нарад проф. Всеволодові Ісаїву, професорові Торонтонського університету і директорові Програми центру етнічних і еміграційних студій при університеті. Д-р В. Ісаїв виголосив коротке слово з рамені соціологічної катедри ім. проф. Гарного, що її очолює і Програми етнічних дослідів і Еміграційних дослідів Торонтського Університету. Він рівночасно згадав про значення діяльности Українсько-Канадського Документаційного Центру і представив головного доповідача проф. Любомира Винара, голови Українського Історичного Товариства і редактора збірника праць О. Оглоблина. Проф. Ісаїв коротко сказав про академічну і науково-дослідчу діяльність д-ра Л. Винара, з яким він ще знайомий з 1944 року і з яким співпрацює в ділянці етнічних дослідів. Д-р Л. Винар є звичайним професором Кентського стейтового університету і директором Центру етнічних студій при університеті і основником міжнародного журналу „Етнік Форум“ і „Українського Історика“.

Доповідач, говорив про „Значення проф. О. Оглоблина в українській науці і видання збірника „Студії з історії України“. Проф. Л. Винар подав характеристику життя і діяльности О. Оглоблина в трьох аспектах: науково-академічному, науково-дослідчому і суспільно-громадському. Проф. Оглоблин виховав декілька поколінь українських істориків в Київському, Українському Вільному і Гарвардському університетах. Доповідач уважає його одним з найвидатніших українських істориків в другій половині 20-го століття, який був автором фундаментальних праць з усіх періодів історії України, зокрема з доби В. Хмельницького і Івана Мазепи і національного відродження XIX століття. Він був співзасновником УІТ в 1965 році і найближчим співробітником „Українського Історика“.

Д-р Винар також поділився з присутніми думками проф. О. Оглоблина в останніх роках його життя (1990–92), він його відвідував і опікувався проф. Оглоблином, який був його б. професором і близьким приятелем. Він висловив признання Осередкові УІТ в Торонто, що за свого патрона взяло проф. О. Оглоблина — це перша установа, що носить його прізвище. Опісля Л. Винар запросив до короткого слова-спогаду проф. Ореста-Субтельного, б. учня професора Оглоблина. О. Субтельний поділився цікавими спогадами про О. Оглоблина з його „гарвардського періоду“ діяльности. Як відомо, О. Оглоблин був великим приятелем українських студентів і допомагав їм в опрацюванні докторських і інших праць.

Після доповіді проф. Л. Винара, відбулася дискусія якою вміло проводив проф. В. Ісаїв. Питання відносилися до творчости О. Оглоблина, його діяльности в 1940-их роках в Києві, його приналежности до державницької школи української історіографії, родинного життя і інших питань пов'язаних з життям і творчістю історика. Л. Винар подав задовільні відповіді, а також згадав, що правдиве родинне прізвище проф. Оглоблина є Мезько. Батько історика Михайло Мезько походив з козацького роду, закінчив правничі студії в Київському Університеті і був радником. Події так зложилися, що Оглоблин перший раз побачив свого батька в 1912 році.

Доповідач також зупинився над співпрацею історика з Митрополитом Андреєм Шептицьким, його праці в Національній Раді у Києві в 1941 році і інших важливих питаннях. Він сказав, що перед смертю проф. О. Оглоблин попросив його, щоб він заопікувався його творчою спадщиною і проф. Л. Винар обіцяв йому виконати його заповіт. Так появилася перша збірка наукових праць О. Оглоблина „Студії з історії України“, яка була представлена учасникам конференції.

Проф. В. Ісаїв також поділився своїми короткими спогадами про О. Оглоблина, якого він знав і читав його праці.

Зустріч-презентацію книжки О. Оглоблина закрив проф. Василь Яніішевський, президент Українсько-Канадського Дослідчо-Документаційного Центру.

Викладова заля КУМФ була повністю заповнена учасниками завдяки ініціятиві д-р М. Фішер-Слиж. Українське Торонто гідно відзначило пам'ять проф. О. Оглоблина, провідного українського історика і будівничого української культури. Проф. Л. Винар поінформував присутніх, що вже готується до друку наступний том праць історика присвячений українській історіографії.

Р. Г.

ЛІБІЙСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ літак Боінґ-727 з 115 пасажирами, мусулманськими прочанами, приземлився на летовищі міста Мекка, Савдійська Арабія. Цим самим офіційний Тріполі продемонстрував зневагу до ООН, яка заборонила повітряний зв'язок з Лібією. Як відомо, міжнародні протилібійські санкції, запроваджені у квітні 1992 року, були пов'язані з відмовою лібійської влади видати двох терористів, причетних до знищення в грудні 1988 року американського літака над шкотським містом Локербі. У минулому році лібійці вперше порушили ембарґо ООН, пославши в Мекку два літаки з прочанами. Муаммар Каддафі, лібійський лідер, вважає такі порушення „звичайною справою“. На запитання журналістів він відповів: „Це чисто релігійний вияв, і ні Америці, ні будь-якій іншій країні не варто втручатися. Я не маю наміру просити в когось дозволу на такі лети“. Водночас М. Каддафі запевнив, що не збирається використовувати літаки в інших цілях, оскільки „поважно ставиться до рішення Ради безпеки ООН“.

Швайцарсько-український діялог

До численних імпрез Українського Вільного Університету в Мюнхені долучилася ще одна, яка своєю тематикою становила певне новум. Завдяки стараннням д-ра М. Шафовала в днях 23-го лютого ц. р. тут з рамени Інституту досліду німецько-українських відносин проведено з успіхом симпозіюм „Діялог Швайцарія — Україна“, в якому взяли участь компетентні знавці цієї справи. Відкриваючи його, ректор М. Лабунька вітав серед присутніх амбасадора України у Швайцарії Олександра Сліпченка, генерального консула Швайцарії в Мюнхені Ф. Фоглья, ген. консула України в Мюнхені Г. Хоружого, консулів Польщі, Росії, голову Швайцарсько-українського товариства Павла Льойттольда та інших видатних осіб.

Спочатку на тему взаємного впливу Сходу і Заходу в буденному житті доповідали ліценціятка філософії Маріянна Герольд-Кенціг, історик з Цюріху, та проф. д-р Юрій Саєнко, заступник директора Інституту соціології НАН України, з Києва. М. Герольд признала, що для західніх спостерігачів Україна є ще мало відома і навпаки — в Україні існують поважні дефіцити інформацій про Захід. Звідси виникають часто непорозуміння, навіть в особистих відносинах. Україна стала 1995 року членом Европейської ради, а тим самим також для Швайцарії цікавим партнером для діялогу. Потрібні численні кроки для взаємопізнання. Сама вона старається доложити усіх зусиль до цього. За її ініціятивою від вересня до грудня 1994 року була влашто-вана в Цюріху виставка фотографій Віктора Марущенка під назвою „Вікно в Україну“. Пізніше відбулася конференція про Чорнобиль у Берні. Тепер доповідачка приготовляє відповідну виставку про Швайцарію у Києві.

Проф. Саєнко змальовав у своєму виступі сучасну ситуацію в Україні. Він відрізняє певні відміни соціяльного і реґіонального характеру між людьми центральної і західньої України, на яких мало вплив сільсько-господарське виробництво, та східньої індустріяльної України. Окреме місце займає мультикультурний Крим. Відносини зі Заходом мусять базуватися на взаємному розумінні і толеранції та перебиранні Україною „новгав“ в різних ділянках.

Після перерви відбулася дискусія „круглого стола“, у якій, крім обидвох названих доповідачів, взяли участь амбасадор О. Сліпченко, голова Швайцарсько-українського товариства П. Льойттольд і д-р Роман Прокоп з Берну, який десятиліттями пропагував українську справу у Швайцарії. Проводив дискусію проф. Зиновій Соколюк, доц. д-р Д. Злепко справлявся успішно з перекладами.

На вступі амбасадор О. Сліпченко звернув увагу на тисячолітні історично-культурні зв'язки України зі Західньою Европою і тісніші українсько-швайцарські контакти в XIX столітті. Це позначається позитивно і на практиці дипломатичного представництва України під теперішню пору. Для України Швайцарія є важливою з різних поглядів, не на останньому місці з погляду економічного співробітництва.

Слова О. Сліпченка були наче б введенням до дальшої живої дискусії, до якої долучилися пізніше присутні гості. До ряду порушених питань належали: українсько-швайцарські відносини, їх сучасний стан і перспективи; образ українця у Швайцарії і швайцаря в Україні; чого очікує Україна від Швайцарії і навпаки в політичному, культурному і господарському відношенні. Швайцарсько-українське товариство, за словами П. Льойттольда, щойно розпочало свою працю, а тому присутні його члени винесуть з дискусії певні суґестії для дальшої праці.

Без перебільшення можна сказати, що подібні зустрічі, симпозіюми, конференції і т. п. є необхідними для кращого взаємозрозуміння і порозуміння між людьми різних країн.

Н. Н.